BROTTSOFFERJOUREN
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

RUOTSI

SOM MÅLSÄGANDE ELLER VITTNE I RÄTTEN – PRAKTISKA ANVISNINGAR

Brottsofferjourens guider ● **3** (Uppdaterad 9.4.2022) Brottofferjourens broschyrer och guider: riku.fi/sv/guider-och-anvisningar/

FÖRE SAMMANTRÄDET

I regel anländer man till rätten via en säkerhetskontroll. Rätten har en informationsdisk med tidtabeller och salarnas nummer för de sammanträden som behandlas under dagen. Information om rättssalarna finns också invid dörren till salarna.

Rättegången framskrider enligt eget mönster, bered dig på att vänta. Meddelade tidtabeller är riktgivande.

Om du inte har fått tillstånd att avlägsna dig från rätten ska du vänta på din tur i väntrummet.

Om du är målsägande eller vittne och upplever att det är besvärligt att vänta i samma utrymme som motparten kan du fråga efter ett separat väntrum.

Inledandet av rättegången meddelas vanligtvis genom att ropa upp namnet på den åtalade varefter alla närvarande vid sammanträdet förflyttar sig till salen. Det är inte möjligt att avlägsna sig från rättssalen mitt i förhandlingen, vid behov kan du be domaren om en paus. Se till att din telefon är på ljudlös innan du går in i rättssalen.

I vissa fall kan man be om sinnesundersökning av den åtalade vilket domstolen beslutar om. Syftet med undersökningen är att utreda om gärningsmannen har förstått följderna av sin gärning, dvs. var hen helt eller delvis tillräknelig då brottet begicks. En otillräknelig gärningsman kan inte dömas.

För åklagaren, målsäganden och svaranden används den gemensamma benämningen part.

NÄRVARANDE VID SAMMANTRÄDET

- Rättens ordförande, dvs. en lagfaren domare
- Sekreterare
- Nämndemän, dvs. lekmannadomare, deltar i rättens sammanträde i vissa typer av brott. Ibland kan det finnas flera domare i stället för nämndemän i sammanträdet.
- Åklagare
- Målsägande, dvs. brottsoffret
- Svarande, dvs. den brottsåtalade
- Rättegångsbiträden, dvs. advokater eller andra jurister
- Vittne

Dessutom kan det finnas en stödperson, tolk och intressebevakare med under rättssammanträdet. Målsägande och vittnen kan be om en stödperson för brottsprocessen via Brottsofferjouren. En intressebevakare är med i fall där den målsägande eller den åtalade är minderårig och om dennes vårdnadshavare inte kan bevaka den minderårigas intressen. Intressebevakare kan även utses till vuxna.

Rättegången är i huvudsak offentlig och kan följas av allmänheten. Man måste be separat om behandling bakom stängda dörrar. Domstolen beslutar om behandlingens offentlighet från fall till fall.

Ibland vill inte målsäganden eller vittnet möta den åtalade. I vissa fall kan man få en skärm till rättssalen som siktskydd eller besluta om att den åtalade inte är i samma utrymmen under hörandet.

EGENTLIG FÖRHANDLING

Ordförande säkerställer först att alla som kallats till rättegången är på plats. Om alla kallade inte är på plats kan ärendet i vissa fall ändå behandlas eller så kan åtminstone personerna som är på plats höras. Ofta måste dock sammanträdet flyttas till en annan dag och alla måste komma till en ny rättegång. Då sammanträdet flyttas har närvarande målsäganden och vittnen som utnämnts av åklagaren rätt till kostnadsersättning.

Efter att närvaron av de kallade har säkerställts avlägsnas vittnena från salen för att invänta sin egen tur att vittna. Vittnena kallas in genom att deras namn ropas upp.

FRAMSTÄLLA YRKANDEN OCH AVGE SVAROMÅL

I början av sammanträdet framställer åklagaren och målsäganden sina egna yrkanden och motiverar dessa. Den åtalade svarar på yrkanden genom att meddela om hen anser att yrkandena är korrekta.

SAKFRAMSTÄLLNING

Parterna ger sin egen syn på ärendet och händelseförloppet. De berättar också vilka skriftliga bevis de åberopar och vad de strävar efter att bevisa med dessa samt vilka personer de vill höra och varför.

Ordningen för framställandet av ärenden är densamma i alla skeden av förhandlingen: åklagaren, målsäganden och den åtalade.

BEVISNING

I bevisningen går man igenom skriftliga bevis och eventuellt hörande av vittnen. Målsäganden och den åtalade har rätt att ställa frågor till varandra och till vittnena. Om parterna har rättsbiträden är det vanligtvis de som ställer frågorna för deras del. Berättelserna registreras. I vissa fall kan förhör spelas in på video och videon kan användas vid rättegången.

Vittnet måste sanningsenligt berätta allt hen vet och minns om det som hänt. Brottsoffret behöver inte berätta om händelserna men om hen gör det måste hen tala sanning. Den åtalade behöver inte tala sanning eftersom ingen behöver vittna mot sig själv.

Efter hörandet framställs eventuella yrkanden med avseende på närvaron vid rättegången. Målsäganden och vittnen som kallats av åklagaren kan ersättas av staten för rättegångsdagen för dagpenning, resor enligt det billigaste transportmedlet samt eventuell förlust av intäkter. Ersättningen som staten betalar för att närvara vid rättegången är något annat än skadeståndet som yrkas av den åtalade.

SLUTPLÄDERING

Parterna får göra en slutlig sammanfattning av bevis som presenterats och lägga fram sina egna åsikter om hur ärendet borde bedömas. Vanligtvis sköter eventuella rättsbiträden om slutpläderingarna för parternas del.

DOM

Som avslutning på sammanträdet töms rättssalen och rättsmedlemmarna stannar kvar och beslutar om eventuell skuld och dess följder.

Domen kan avkunnas direkt som avslutning på sammanträdet eller så får man den senare som en så kallad kanslidom. Tidpunkten för kanslidomen meddelas i slutet av sammanträdet. Då skickas domen per e-post till rättsbiträdet eller på avtalat sätt direkt till parterna.

I samband med domen meddelar tingsrätten hur man ska agera om parterna vill överklaga domen till hovrätten. I sådana situationer ska man meddela om missnöje inom 7 dagar och det faktiska överklagandet ska lämnas in inom 30 dagar från och med dagen efter det att domen avkunnades.

I vissa fall behövs tillstånd till fortsatt handläggning till hovrätten. Överklagande av hovrättens beslut till Högsta domstolen kräver alltid besvärstillstånd.

EFTER SAMMANTRÄDET

Dagarna i rätten är ofta tunga och tar på krafterna. Det är bra att ge sig själv tid att återhämta sig efter dagen och tala om erfarenheten med någon.

Om du behöver någon som lyssnar kan du till exempel ringa till Brottsofferjourens telefontjänst 116 006.

Brottsofferjourens alla tjänster riku.fi/sv/tjansterna/

BROTTSOFFERJOUREN 116 006

Juridisk telefonrådgivning 0800 161 177
RIKUchat (riku.fi/chat)

/rikosuhripaivystys

riku.fi

Brottsofferjouren betjänar avgiftsfritt i hela landet – på nätet, via telefon, vid 7 regionala kontor och 31 verksamhetsställen. Alla tjänster och kontaktuppgifter: riku.fi/sv

RIKU
BROTTSOFFERJOUREN
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

Verksamheten stöds av justitieministeriet.
OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET